

A Vaskohászati Szakosztály 2016. évi tevékenysége

A Vaskohászati Szakosztály 2016. évi főbb rendezvényei helyi szervezetenként csoportosítva a következők.

A *Diósgyőri helyi szervezet* tagjai havonta tartottak baráti találkozót, szakmai beszélgetésekkel. Júniusban a Borsodi Bányász Klub nyugdíjas tagságával együtt gulyáspartit rendeztek a Massa Múzeum mellett. Júliusban az Egyetemi Osztály kohász tagozatával közösen látogatást tettek a felsőzsolcai SICTA Kft.-nél.

Közreműködtek a szeptemberi a X. Fazola Fesztivál szervezésében.

Több alkalommal részt vettek a bányász klub szakmai kirándulásain, Hajdúszoboszlón, Kazincbarcikán Sajókázán, Rudabányán és Tállyán, ahol bányásztelepüléseket, emlékhelyeket kerestek fel. A klub által szervezett Szent Borbála-szakestélyen is részt vettek.

A *Budapesti helyi szervezet* tagjai március 19–22-én részt vettek a Fiaatal Műszakiak Tudományos Ülésszaka szakmai rendezvényein Kolozsváron, a Erdélyi Múzeum Egyesület és a helyi szervezet közötti együttműködés keretében. Az április 8–10-én tartott erdélyi EMT-konferencián is jelen voltak.

Október 14-én szakmai kirándulást

szerveztek Inota-Csesznek-Bakonybánk útvonalon 42 résztvevővel.

Megrendezték a december 11-i XVIII. Luca-napi szakestélyt. Az erre az alkalomra készült kupán Verő József akadémikus képe látható, a megemlékezést Csirikusz József mondta el.

A fentiekben kívül jelen voltak a központi egyesületi rendezvényeken is (Fazola-nap, semecbányai szalamander, Szent Borbála-ünnepség és mise).

A legkisebb létszámú *Salgótarjáni helyi szervezet* tagjai 1994-ben egyesültek az ugyancsak vállalat nélkül maradt bányász testvéreikkel, és közösen szervezik egyesületi életüket.

Folyamatosan megtartják a hóvégi klubnapokat.

Az Acélgyár jövőre lenne 150 éves, a megemlékezés előkészítő munkái folynak, bár a gyár működése már megszűnt.

2016-ban is megtartották az immár hagyományos ipari emléknapot.

A nagylétszámú *Dunaújvárosi helyi szervezet* éves programját az egyesületi rendezvényekhez csatolva alakította ki, igazodva a társ-szervezetek programjaihoz.

Rendszeresen tartott klubnapjai-

kon a következő előadások hangzottak el:

Március 31. Magyarország energiahelyzete és lehetőségei, előadó Holoda Attila, energetikai szakértő.

Május 26. A profilgyártás lehetőségei, előadó Angeli Tamás, a Lemezalakítómű művezetője. A GPS alapú információs rendszer üzemeltetése a Szállítóműben, előadó Ősz László, a Szállítómű üzemviteli és karbantartási vezetője.

Június 30. 60 éves a kokszyártás Dunaújvárosban, előadó Katona László, majd a Dunafer Alkotói Alapítvány díjainak ünnepélyes átadása.

Szeptember 29. 60 éves az ércdarabosítás Dunaújvárosban, előadó Rác Zoltán üzemvezető.

Október 27. Akkreditált anyagvizsgálatok és kalibrálások a Dunafer Labor Nonprofit Kft.-nél – folyamatos változások, előadó Bocz András.

Május 20-án a Dunaújvárosi Egyetem által megrendezett Szalamander felvonuláson vettek részt.

A szeptemberi selmecbányai szalamander ünnepségen 12 tag képviselte Dunaújvárost.

A XXII. Szent Borbála Szakestélyen közel 100-an voltak jelen.

Boross Péter

Emléktábla került az egykori VASKUT falára

A 2016 végén tartott 7. VASKUT-találkozón a jelenlévők elfogadták *Lengyelné Kiss Katalin* javaslatát, hogy egykori munkahelyünk épületének bejáratánál helyezzünk el egy emléktáblát. Az öntöttvas táblát több mint 90 egykori munkatárs, valamint a Magyar Vas- és Acélipari Egyesülés és az Óbudai Egyetem támogatásával sikerült elkészíttetni.

2017. május 12-én eljött a nagy nap, és a Budapest, XI. Fehérvári út 130. sz. alatti épület, az egykori VASKUT bejáratánál, ahol ma már a Bay Zoltán Alkalmazott Kutatási Közhasznú Nonprofit Kft. működik, a meghívott vendégeket és megjelent munkatársakat az ötletgazda köszöntötte, majd ő vezette le a táblaavatási ünnepséget is.

Elsőként *Lissák Kálmánné*, a volt üzemorvosi Márti nővér versét olvasta fel, aki kedves szavakkal emlékezett az Intézetre és a munkatársakra, majd néma felállással tisztelegünk a közelmúltban eltávozott *dr. Szőke László*, *dr. Bakó Károly*, és a régebben elhunytak emléke előtt.

Ezután *dr. Tardy Pál*, volt tudományos igazgatóhelyettes mondta el avatóbeszédét.

Először az Intézet történetéről adott rövid áttekintést: „Intézetünk története szorosan összefügg az ország és a szakma – a vaskohászat – történelmével. A 2. világháborút követő újjáépítés egész Európában az acélipar erőteljes fejlesztését igényelte. Így volt ez Nyugat- és Kelet-

Európában egyaránt. A teljesítmény fokozása, az acélok minőségének és választékának növelése elképzelhetetlen volt hatékony kutató-fejlesztő tevékenység nélkül. Ennek érdekében létre kellett hozni a megfelelő infrastruktúrát, kiképezni az arra alkalmas személyzetet, és biztosítani kellett működésüket. A VASKUT történetének teljes elemzésére nincs mód; erre azonban szükség sincsen, hiszen az utolsó húsz évnek csaknem mindnyájan tanúi voltunk.

A Népgazdasági Tanács 1949 októberében döntött a Fémipari és Vasipari Kutató Intézet létesítéséről. Bár az intézetek épületének már 1949 végére kész kellett volna lenni, a beruházás késett, és a vasipari kutató

részleg két évig a Honvéd utcában lévő irodában működött. Ezt az időt elsősorban arra használták fel, hogy megtervezzék az Intézet laboratóriumait, műszerállományát. Ezt az épületet, amely előtt most állunk, 1951 szeptemberében vette át *Gillemot László* akadémikus igazgató. 1952-ben szétválasztva a két kutatóintézetet, *Verő József* akadémikust nevezték ki a Vasipari Kutató Intézet élére. Az átadás időpontjában ez az intézmény infrastruktúra és berendezésállomány szempontjából jobb volt a vele párhuzamosan létrejött többi iparági kutatóintézetnél.

Az 1950-es évek nemegyszer drámai politikai változásai következtében az intézet állami irányítása is több alkalommal változott. Különféle minisztériumi szervezetek után 1958-ban a Vaskohászati Igazgatóság, majd 10 évvel később, 1968-ban ennek jogutódja, a Magyar Vas- és Acélipari Egyesülés felügyelete alá került. Az 1968-ban indult új gazdasági mechanizmus eredménye, hogy ettől kezdve vállaltszerűen kellett gazdálkodnia. Ez rövidesen az intézet nevében is megjelent: Vasipari Kutató és Fejlesztő Vállalat lett a neve.

Az acélipar szárnyalása a '70-es évek végén, '80-as évek elején Európa-szerte, hazánkban is véget ért; stagnálás, majd válsághelyzet alakult ki. A vállalatok anyagi gondok-

Az emléktábla avatói dr. Pilissy Lajos és dr. Verő Balázs, dr. Tardy Pál kíséretében

kal küszködtek, egyre nehezebb volt kutatás-fejlesztési tevékenységre megbízást szerezni tőlük. Az intézet vezetése ebben a helyzetben termelő tevékenységgel próbálta meg fenntartani a pénzügyi stabilitást, egyre csökkenő sikerrel. A rendszerváltást követő gazdasági átalakulás – a többi ipari kutatóintézethez hasonlóan – végképp ellehetetlenítette a működés fenntartását, az állam nem támogatta továbbé az ipari kutató-fejlesztő intézménye-

ket sem pénzzel, sem megrendelésekkel, így az intézetet a 90-es évek első felében a többihez hasonlóan felszámolták.”

Ezután megemlékezett az Intézet alapító személyiségeiről.

„A VASKUT alapító ősatyái az 1950-es, 60-as évek legkiválóbb szakemberei voltak, s az 50-es években nem jelentett nehézséget összegyűjteni és idehozni őket. *Verő József* professzor, akadémikus kétségbenvonhatatlanul a legnagyobb tekintélye volt ekkor a magyar vaskohászatnak. Szavának, véleményének mindenütt súlya volt. Kutatóintézeti igazgatósága mellett professzor volt a miskolci műszaki egyetemen, ami hasznos volt a tehetséges kutatói utánpótlás biztosítása szempontjából is. Nagy tudása, tekintélye szerény, csendes személyiséggel párosult.

Verő professzor helyettese, *Szele Mihály* ugyancsak oktatott Miskolcon; ő tartotta a kapcsolatot a VASKUT-tal szerződött egyetemi hallgatókkal.

Ugyancsak professzor volt Miskolcon *Zorkóczy Béla*, a Hegesztési Osztály alapítója. Ő a Gépészmérnöki Karon figyelhetett fel a tehetséges, kutatásra alkalmas mérnökhallgatókra.

A kutatóosztályok vezetői szintén legendás, nagy tudású, tapasztalataikat szívesen és jól átadó szakemberek voltak. A teljesség igénye nélkül *Mester István*, *Sajó István*, *Éles László*, *Varga Ferenc*, *Szeless László*, *Fuchs Erik*, *Répás Pál*, *Szakács György*, *Kócsó Illés* emelhető ki.”

Az Intézetben folyó munkáról a következőket mondta:

„Nevéből következően az intézet legfontosabb megrendelői a hazai acélipari vállalatok voltak, de természetesen a vas- és fémipari háttérkutatások is, így a hegesztés, a különleges anyagok területe, az öntészet teljes spektruma, később a környezetvédelem, az ipari mágnesek kutatása, a szabványosítási kérdések, az ipari gyémántszerszámok kidolgozása és az ezekhez szükséges vegyészeti, teljes anyagvizsgálati, fémtani, hőkezelési, korrózióvédelmi, minősítési eljárások kutatása és alkalmazása is területe volt az intézménynek. A veze-

A jó hangulatú együttlét az idilli környezetben

tők és a kutatók közvetlen, jó kapcsolatokat alakítottak ki a vállalatok vezetőivel és szakembereivel; együtt dolgozták ki a kísérleti technológiákat, együtt értékelték az eredményeket és döntöttek azok hasznosításáról. A vállalatok műszaki fejlesztése során induló új berendezések, technológiák értékelése, működésük optimalizálása szintén gyakran közös munka eredménye volt. Jól tükrözi ezt az intézetben, vagy az intézet közreműködésével született számos licenc, szabadalom.

Azon túl, hogy az Intézet ellátta feladatait, jelentős részben a felsorolt személyiségeknek is köszönhetően, jó iskola volt a kutatók nevelésére és tudományos pályájuk megindítására. Az első 20 év látványos eredményei után (egy akadémiai doktor, 13 kandidátus, 13 egyetemi doktor szerzett fokozatot) a gazdasági környezet változása következtében később már szerényebb eredmények születtek. A VASKUT publikációs tevékenysége is látványos volt: az első 20 évben 55-60 könyv, 6-800 folyóiratcikk jelent meg a munkatársainak tollából. Később a körülmények már említett változásai miatt csökkent az ez irányú tevékenység.

A tudomány, a kutatás-fejlesztés nemzetközi jellegű: a külföldi eredmények, módszerek megismerése nélkül nem lehet sikeres az ilyen tevékenység. Az Intézet az akkori adottságok mellett is széleskörű nemzetközi kapcsolatrendszer tudott kialakítani. Először természetszerűen a szocialista országok hasonló profilú intézményeivel alakult ki együttműködés, a 60-as évek végétől azonban már nyugat-európai kutatóintézetekkel, egyetemekkel is. Ebből a szempontból élenjárónak számítottunk a szocialista országok hasonló intézményeihez képest.

Az Intézet megszűnése után derült ki, hogy milyen jó iskola volt a fiatal szakemberek számára. A volt munkatársak közül sokan igen sikeres pályát futottak be: vállalkozóként, egyetemi

Az Intézet falán újra a VASIPARI KUTATÓ INTÉZET felirat, amelyet fénykorában viselt szeretett munkahelyünk

oktatóként, kutatóként, különböző intézmények, társadalmi szervezetek vezetőiként országos, nem egyszer nemzetközi hírnévre tettek szert. A mai alkalom is bizonyítja, hogy hűek maradtak alma materükhöz."

Beszédét az alábbi gondolatokkal fejezte be:

„Csak az előbb felsorolt, kétségtelenül jelentős dolgok miatt nem jött volna az avatásra ennyi korábbi munkatárs, nem adományoztak volna ilyen bőkezűen ennek az emléktáblának a felállítására. Nem hallottam arról, hogy a hozzánk hasonló sorsú kutatóintézetek közül bármelyiknek ilyen utóélete lenne. Volt ennek az intézetnek valami olyan összetartó szellemisége, ami túlélte magát az intézetet, és több mint 20 évvel a megszűnése után is évente emlékezésre, baráti beszélgetésre összehozza az embereket. Ebben nyilván benne van az is, hogy legtöbbször itt töltöttük fiatalságunk legszebb éveit. Barátságok, szerelmek, házasságok születtek vagy alapozódtak meg itt és később is éltek az itteni szakmai, emberi kapcsolatok. Máig mindnyájan örülünk egymás sikereinek, együtt gyászoljuk egy-egy volt kollega halálát."

Végül a résztvevők nevében köszönetet mondott Lengyelne Kiss Katalinnak, akinek a fejéből kipattant az ötlet, hogy emléktáblát helyezünk el az épület falára. Mint látható, az ötlet sikert aratott, és az egykori mun-

katársak adakozásának köszönhetően megvalósult. Ezzel nemcsak a VASKUT-nak, hanem az Intézet egykori munkatársainak is emléket állítunk és bízunk benne, hogy a minket követő utókor sem fog megfedkezni arról, hogy: Volt egyszer egy VASKUT.

A résztvevőknek átadott emléklapon is szereplő középkori költemény, „A vasról való ének” előadásával folytatódott a műsor, amit az Öveges Szakgimnázium diákja adott elő.

Az emléktáblát *dr. Pilissy Lajos*, a legidősebb volt

vaskutas és *dr. Verő Balázs* leplezte le, majd az egykori munkatársak nevében *Bass Katalin* és *dr. Darvas Zoltán* helyezte el a koszorút.

Dr. Tardy Pál köszönetet mondott az ünnepséget és az azt követő majális feltételeit biztosító személyeknek és szervezeteknek. Elismerésül VASKUT-érmet adott át nekik és az eddigi nyolc VASKUT-találkozó szervezésében részt vállaló kollégáknak, külön kiemelve Darvas Zoltán és Lengyelne Kiss Katalin önzetlen munkáját.

Az ünnepséget a *Boross Péter* kohómérnök által intonált Kohászhimnusz eléneklése zárta.

A résztvevők ezután átvonultak az Intézet kertjében berendezett majális helyszínére. Útközben magukhoz vették az erre a napra emlékeztető – az egyik VASKUT-as adományozó által biztosított – söröskupát. Az új helyszín főszereplője *dr. Lengyel Károly* lett, aki helyben készített korhelylevesével osztatlan elismerést aratott.

A jó hangulatú évés-ivást színezte *dr. Buza Gábor* személyes hangvétele kupaavató beszéde. Aztán beindult a felszabadult beszélgetés és emlékezés. Egyes kollégákat hazamene-telre csak a közelgő zápor noszogattott, de a bátrabbakat ez sem tudta elriasztani.

**Darvas Zoltán
L. Kiss Katalin
Tardy Pál**